

EVALUERING AV SOS 108 UTDANNING OG SAMFUNN, høst 2011

Den følgende gjennomgangen bygger på en rapport skrevet av seminarleder Hilde Sande, de svarene som kom inn på spørreskjemaet til evaluering av kurset lagt ut på Mi Side, kursansvarligs egne erfaringer med gjennomføringen av undervisningen og fra sensurarbeidet, sammen med de oppnådde eksamensresultater slik de kommer til uttrykk i karakterfordelingen. Det ligger noen begrensninger i dette materialet: bare 8-9 studenter (av 15 oppe til eksamen) har fulgt seminardelen av kurset, og det kom bare inn 6 besvarelser på enquetes (etter flere purringer). Vurderingen som legges frem tar hensyn til dette, og konklusjoner trekkes med visse forbehold. For en mer fullstendig beskrivelse av detaljene i kurset, dets faglige hovedmål, organisering, eksamensoppgaver mm, vises det til vedleggene. Dessverre kom informasjonen fra administrasjonen om at kurset skulle være gjenstand for formell evaluering først noen dager før siste forelesning, og måtte derfor planlegges og gjennomføres mot slutten av/ i etterkant av kurset. Det er allikevel laget et nytt spørreskjema som er spesielt tilpasset kursets format (se vedlegg).

Om seminaret: Rapporten fra seminarleder, sammenholdt med responsen fra spørreskjemasvarene, tyder på at seminaret i hovedsak fungerer godt, vurdert ut fra de mål som er satt opp og de ressursene som har vært brukt. Det er blitt etablert gode arbeidsformer og studentene er blitt aktivisert gjennom konstruktive former for diskusjon. Så langt tyder også erfaringene på at det oppgavesettet som er laget fungerer etter hensikten. Men ved siden av å være utgangspunkt for diskusjoner, er støttoppgavene ment å være en hjelp i arbeidet med pensumlesingen. Seminarrapporten tyder imidlertid på at studentenes egen leseinnsats og forberedelser kan være ganske variabel, mellom studenter og over tid, noe som gjør at det faglige utbyttet av seminaret noen ganger ikke er så høyt som det burde være.

Innleveringsoppgaven: Studentene ser ut til å være entydig positive til denne delen av kurset, til den læringsprosessen som de kom inn i, og de faglige tilbakemeldingene fra seminarleder.

Pensum og lesing: Pensumstoffet definerer innholdet i kurset og arbeidet med dette er ment å stimulerer til den viktigste læreprosessen i kurset. Litteraturlisten til kurset blir gjennomgått og revidert hver gang kurset blir holdt. Tilbakemeldingene tyder på at studentene er gjennomgående meget fornøyd med hovedboken (Brint). Og mye av det andre stoffet skaper også interesse. Men svarene og rapporten tyder allikevel på at noen av artiklene blir oppfattet som tunge, f.eks. Jarnings (Men denne dekker et viktig felt i kurset, nemlig det norske utdanningssystemets historie, og er vanskelig å erstatte). Et gjennomgående problem synes imidlertid å være at studentenes lese- og arbeidsstrategi er litt vel mye styrt av de tema og problemstillinger som er lagt inn i seminaroppgavene eller tatt opp på forelesningene. Indikatorene på dette er flere: Det er et generelt inntrykk ut fra eksamensbesvarelsene. Ett illustrerende eksempel: En av de små oppgavene (i del A) som spør om skolen representerer en «middelklassekultur» blir forsøkt besvart av de fleste, men prestasjonene er gjennomgående overraskende svake sett ut fra problemstillingens sentrale stilling i fage. Bare en student nevner Bourdieu, selv om hans utdanningssosiologi er emnet for en egen artikkel i pensum (men denne er ikke blitt gjennomgått systematisk på noen forelesning). Ett annet: Svarene på spørsmålet om Finland og PISA etc er stort sett ganske gode og detaljerte, noe som sikkert henger sammen med at dette stoffet ble gjennomgått relativt grundig på siste forelesning (der nesten alle var til stede). Den selektive lesingen fremgår også av svarene fra enquetes.

Om Brints bok sier flere at den «lett å lese». Jeg tolker dette som et uttrykk for at *Schools and Societies* er en språklig vel gjennomarbeidet bok hvor teorier og empiriske eksempler, det abstrakte og konkrete stoffet er i svært god balanse. Det er oppmuntrende i seg selv at studentene blir engasjerte av en slik bok. Men man kan kanskje bli litt lurt av bokas tilgjengelighet, fordi det også er en meget innholdsrik og kompleks bok. Å mestre denne boka krever tilegnelse av dens detaljer, ikke bare «de store linjene». Eksamensbesvarelsene kan tyde på at hos mange er mestringen på detaljnivå for svak til at de greier å ta kunnskapen i bruk på en god måte.

Brints egne bemerkninger og intensjoner indikerer ambisjonsnivået: Boka er ment å være mer enn en «oppsummering av litteraturen», den vil i tillegg bringe denne «into a more coherent focus than has been available so far» og den er dessuten ment å skulle fungere som en syntetisk bok om utdanning «that provides a framework ... adapted for thinking about social institutions generally» (Brint 2006:viii) (Noe som jo er et sterkt argument for å bruke den som innføringsbok på emnet sosiologi). Men den er skrevet for et noe høyere akademisk trinn enn vårt 100-nivå må sies å ligge på: «It is designed to be used in upper-division undergraduate classes and graduate-level classes» ... (ibid.).

Forelesninger og studentinnsats: Forelesningene har vært styrt av flere hensyn: Både mot fordypning ved å fokusere på utvalgte tyngdepunkter i stoffet, og mot å lette forståelsen av pensum. Dette er helt i tråd med studentenes preferanser, om en skal dømme etter svarene i enqueten. Det har også vært en forutsetning at studentene møter forberedt, i den forstand at de helst bør ha lest (eller satt seg inn i) det stoffet som skal gjennomgås (jfr forelesningsplanen), eller i det minste noenlunde følger progresjonen i kurset, slik at de i alle fall har lest pensum fra foregående runde. Forelesningen er hele tiden åpen for (faglige) dialoger med aktive studenter. Selv om det er vanskelig å være skråsikker her, er imidlertid et nokså klart inntrykk at en del studenter bruker mange uker på å komme i gang med lesingen. Dette merkes også ved studentene er svært passive og tause i første del av serien, men åpner seg opp noe mer mot slutten. Dermed svekkes en av forutsetningene for undervisningen, slik den har vært lagt opp.

Forelesningen ser ut til å fungere etter hensikten for en del av studentene, men ikke for alle. Enqueten gir visse indikasjoner på dette, men responsen er samtidig vanskelig å tolke. Av de 5 som har svart her er 2 studenter til dels svært godt fornøyd med forelesningene. 2 studenter er bare delvis fornøyd og har ulike, mer eller mindre klare forbehold og kritiske momenter. En student syntes forelesningene var «kjedelige og vanskelige og følge» og har ikke deltatt på alle, uten noen nærmere forklaring. Av de to mellomfornøyde er den mest konkrete kritikken fra den ene studenten rettet mot foreleserens bruk av overhead.

Den andre studenten har imidlertid gitt ett mer detaljert svar som man kan bli klok av: Vedkommende savner «oversikt», og etterlyser «de lange linjene», både på forelesningen og i eksamensoppgavene, som han/hun mener tildels var «for snevre og spesifikke». Her etterlyses med andre ord noen forenklede narrativer av pensuminnholdet, lettere tilgjengelige enn de som er blitt gitt. Og begrunnelsen er her ganske konkret: Altfor «spesifikke» spørsmål «er lite forenlig med et 15 STP-fag med bare en innleveringsoppgave før eksamen».

Realiteten er at når oppgavene utformes på SOS 108 blir altfor «spesifikke» spørsmål temmelig systematisk unngått. Og det mest spesifikke spørsmålet (som dessuten kan velges vekk) i det gitte oppgavesettet, om skillet mellom «tradisjonell og progressiv pedagogikk», er sentralt i emnet, og

systematisk behandlet av Brint over 3 1/2 side. Denne responsen indikerer det som kanskje er det største utfordringen for kurset/faget: Det angår hva som er det ønskete ambisjonsnivået på 100-nivået, og i hvilken grad kurskravene skal avstemmes til den arbeidsinnsatsen som mange av dagens studenter vurderer som passende for hvert enkelt studiepoeng.

Min egen tolkning av en tendens i responsen er at mange ønsker «synoptiske» forelesninger, altså oversikter som danner selvstendige narrativer og som er «komplette» ved at de dekker «alle» momentene i stoffet (og som derfor ikke bare supplerer, men også kan erstatte egen lesing). Og noen vil gjerne ha notater fra slike forelesninger lagt ut på Mi Side. På dette punktet synes noen av studentene for øvrig å ha misforstått rutinene: Notatene med stikkord og momentlister osv som er lagt ut på Mi Side er formater som er brukt i forelesningen (kommentert, diskutert, utredet, etc). De er ikke lagt ut for å erstatte forelesningsnotater, men rett og slett for at studentene skal slippe å skrive dem ned i auditoriet (en begrunnelse som de som har vært til stede sikkert har fått med seg).

Men forelesningen har også hatt et tilleggsmål: Litt av tiden på mange av forelesningene er brukt til å minne studentene om aktualiteten i det stoffet som kurset tar opp, og dermed dets politiske og praktiske relevans, for på denne måten å inspirere til å bruke faget aktivt i relasjon til samfunnsdebatten. Dette har skjedd på flere måter: Gjennom kommentarer til dagens aviser, og opplysninger om relevante tidsskriftartikler eller debatter. Det er dessuten opprettet en egen mappe for slikt stoff på Mi Side, som inneholder et rikholdig utvalg av filer og lenker mv til oppdatert, sosiologisk og faglig-politisk bakgrunnsstoff. Men det har vært liten respons på dette initiativet og denne invitten til dialog. Og det er svært få spor etter studentenes bruk av denne ressursen på Mi Side (antall visninger).

Resultatene: Karakterfordelingen er denne (%) A=0; B=20; C= 33; D= 33; E=13. Dette er noe bedre enn året før (høsten 2010), men mønsteret er det samme, i den forstand at det er ingen helt i toppen, og at studentene grovt sett deler seg i to segmenter, der den ene halvparten havner i gruppen som får B/C, den andre i gruppen D/E, mens ingen stryker.

Oppsummering: En tolkning av resultatet er at kursopplegget fungerer bra mht å holde nivået oppe, særlig med hensyn til de svakeste prestasjonene. Hvorfor det ikke er flere topp-prestasjoner er vanskelig å gi et sikkert svar på. Mest sannsynlig er årsaken en kombinasjon av faktorer knyttet til kursets ambisjonsnivå og til studentinnsatsen. Neste gang kurset skal planlegges vil det bli vurdert å gjøre forelesningene mer autonome, dvs. som i mindre grad laget med tanke på å knytte an til studentenes egen lesing, og som de fleste kan ha utbytte av uansett hvor langt de er kommet i egne studier. Dette vil neppe heve nivået i toppen, men kanskje løfte det noe i bunnen. Den rutinemessige pensumrevisjonen bør gjennomgå litteraturen nok en gang med tanke på forenkling. To tiltak som sannsynligvis vil heve nivået er disse: Det kan legges opp til flere oppgaveinnleveringer med kommentarer (f.eks. 2 stk). Og det kan legges til rette for en viss deltagelse av kursansvarlig faglærer på seminaret (både for å stimulere innsatsen, og for å få tilbakemeldinger). Men begge disse krever en økning av ressursinnsatsen på kurset.

01.03.12 Rune Sakslind